

Oponentský posudek diplomové práce

Název: Historický vývoj Mezinárodního družstevního svazu

Autor: Bc. Lucie Závítkovská

Předložená diplomová práce v rozsahu 86 stran + přílohy je rozdělena na čtyři kapitoly.

Autorka má zájem postihnout historický vývoj Mezinárodního družstevního svazu (MDS) od období před jeho vznikem, přes založení v roce 1895 až do současnosti v kontextu důležitých skutečností ve vztazích MDS a českého družstevnictví, a to metodou historické kvalitativní obsahové analýzy pramenů.

Proto formulovaný cíle je „ukázat průběh procesu historického vývoje MDS jako reflexe vývoje a potřeb rostoucího družstevního hnutí ve světě, zachytit vývojovou kontinuitu.“

Lucie Závítkovská stanoví tři výzkumné otázky:

Jak se na podobě MDS odrážel rozvoj světového družstevního hnutí?

Jaké byly významné mezníky, které ovlivnily podobu MDS?

Jak se do činnosti MDS zapojovalo české družstevnictví?

Při zpracování vychází z převážně české literatury, které není k dispozici mnoho, a z několika titulů cizojazyčných. Internetové zdroje jsou v českém a v anglickém jazyce. Zdroje jsou v textu řádně citovány, výběr příloh doplňuje hlavní text.

Nejprve autorka vymezuje instituci Mezinárodního družstevního svazu a družstva. Ve druhé kapitole z historického hlediska uvádí příčiny vzniku družstevního hnutí, založení a vývoj MDS. Časové etapy volí do konce 2. světové války a od roku 1945 do současnosti. Dále navazuje nejen popisem, ale analýzou důvodů současné restrukturalizace a decentralizaci MDS. V těchto kapitolách hledáme odpovědi na dvě první výzkumné otázky.

Třetí výzkumná otázka je spojená s kapitolou, která zachycuje počátky účasti českého družstevnictví v MDS a vztahy až do současnosti.

Z formulací závěrů je zřejmé, že autorka sledovala realizování výzkumných otázek a dospěla z cíli.

Diplomovou práci lze hodnotit jednak z hlediska výzkumných otázek, které autorka formuluje a řeší, ale zároveň je potřeba současně podpořit širší souvislosti, které by mohly být zapojeny do kontextu občanského sektoru. Před definováním družstva chce L. Závítkovská nalézt jeho místo v prostředí občanské společnosti, avšak v textu na s. 10 -12 není o občanské společnosti mnoho. Autorka vychází z Pestoffova členění národního hospodářství.

V dalších kapitolách souvislost s občanským sektorem vyplývá zejména ve vztahu k občanským svobodám, dále výrazněji v části Současná agenda Svazu. V závěru na s. 82 čteme: „V současné době MDS věnuje značnou pozornost družstevnictví v rozvojových zemích, zejména prostřednictvím programů zaměřených na podporu rovnosti žen, zapojením do systému Fair trade, boj proti šíření AIDS a prevenci v družstvech a také snahou o udržitelný rozvoj kvůli hrozbě globálních klimatických změn.“

Jako téma prolínající jednotlivé kapitoly jsou družstevní principy tak, jak byly formulované Rochdale:

1/ demokratická kontrola – každý člen družstva má jeden hlas bez ohledu na velikost svého podílu (princip „jeden člen – jeden hlas“);

2/ otevřené členství – nový člen mohl do družstva vstoupit kdykoli, když přispěl družstvu svým podílem;

- 3/ pevný a omezený zájem na kapitálu – investovat do kapitálu se musí, ale pouze tolik, kolik je nezbytně nutné;
- 4/ přerozdělování přebytků (zisku) „Vyplácení podílu na čistém zisku družstva každému členu podle výše jím uskutečněného nákupu“ (Němcová, Průcha, 1999: 14). Nejdůležitější princip, kvůli jehož absenci předchozí družstva příliš neuspěla;
- 5/ obchodování v hotovosti, tj. prodej zboží členům za hotové;
- 6/ závazek poskytovat pouze neošizené, poctivé zboží bez příměsí – dodržování tohoto principu bylo jednoduché, protože členové družstva byli zároveň spotřebiteli;
- 7/ závazek vzdělávat se;
- 8/ politická a náboženská neutralita, resp. tolerance vůči různým politickým a náboženským přesvědčením členů.

K obhajobě diplomové práce kladu otázky:

Jak byly dodržovány tyto principy ve vývoji Mezinárodního družstevního svazu a v českém družstevnictví?

Jsou aplikovatelné principy na jiné subjekty občanského sektoru?

Diplomovou práci Bc. Lucie Závitkovské „Historický vývoj Mezinárodního družstevního svazu“ doporučuji k obhajobě. Téma autorka zpracovala precizně, mé výhrady se týkají strohé uvedení do souvislostí s občanským sektorem a nezdůraznění vazeb například na sociální ekonomiku jako jednu z koncepcí „třetího“ sektoru. Navrhuji hodnocení známkou velmi dobře.

doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc.
oponent diplomové práce

Fakulta humanitních studií
Univerzita Karlova v Praze

V Praze 25. 8. 2008